

1. Kieli muuttuu koko ajan

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

 Kielibuusti
Språkboost

Kielen muutos

Miksi kieli muuttuu? Mitä kielen muutoksessa tapahtuu?

Kielet muuttuvat koko ajan ja muutos itsessään on kiinnostavaa. Yleisesti kielen muutos saattaa herättää voimakkaitakin tunteita, mutta kielentutkijaa muutos kiinnostaa ilmiönä, jota katsotaan sellaisenaan, tosiasiana. Kielihistorioitsija katsoo kielen variaatiota ja pyrkii selvittämään alkuperäisiä muotoja.

Kielen muutos

Kieli muuttuu erityisesti kontaktitilanteissa, mutta myös muutoksia tapahtuu myös kielensisäisistä syistä. Puhujat esimerkiksi usein lyhentävät sanoja puheessaan, ja äänteet saattavat langeta toistensa kanssa yhteen. Muutoksen mekanismeja on monenlaisia, mutta yleensä kieli pyrkii muuttumaan taloudellisemmaksi. Kielellä pyritään siis viestimään mahdollisimman tehokkaasti. Tehokkuuden ohella täytyy kuitenkin varmistaa aina myös viestin perille meno.

Suomen kieli muuttuu nykyään englannin vaikutuksesta

Erityisesti lainasanat muuttavat kieltä. Nykysuomen muutos liittyy vahvaan kontaktiin englannin kielen kanssa. Perussanasto säilyy kuitenkin hyvin, minkä huomaa, kun katsoo mitä tahansa tekstinäytettä. Perussanastoon kuuluvat esim. *olla*-verbi, kehoon, luontoon ja perheeseen liittyvä sanasto sekä pronominit.

Uusia sanoja tulee koko ajan ja sykli voi olla hyvinkin nopea, esim. *tyttöön* viittaavia sanoja tulee ja menee, kuten *likka*, *friidu*, *misu*, *veija* tai *bämä*. Kaikki sanat eivät jää käyttöön, mutta osa vakiinnuttaa paikkansa, esim. *tyttö* on johdos *battilainasta tytär*, kun taas sanat *neito* ja *neiti* ovat omaperäisiä.

Suomen kielessä kuuluu balttien ja germaanien vaikutus

Kielet muuttuvat tyypillisesti eniten silloin, kun kielen puhujat ovat kontaktissa toisten kielten puhujien kanssa. Kontaktitilanne syntyy, kun kieliyhteisöt kohtaavat esimerkiksi muuttoliikkeiden myötä.

Suomen kannalta merkittävimpiä kontakteja ovat olleet kontaktit balttilaisten ja germaanisten kielten kanssa ennen ajanlaskumme alkua. Ne ovat paitsi vaikuttaneet suomen äänneasuun ja morfosyntaksiin, myös tuoneet runsaasti uutta sanastoa, joka liittyy erilaisiin elämäntapoihin, kuten kaski- ja peltoviljelyyn, pysyvään asumiseen ja merenkulkuun.

Koska suomi elää kielenä tänäkin päivänä, ovat toisten kielten puhujat sulautuneet alkuperäisväestöön ja vaihtaneet kieltensä suomeen tai tarkemmin siihen kielimuotoon, josta suomi on kehittynyt. He ovat olleet oman aikansa S2-puhujia, jotka ovat puhuneet kieltämme omalla tavallaan.

Tekijät:
Rigina Ajanki
Emmi Pollari
Otto Vahtola

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

 Kielibuusti
Språkboost

